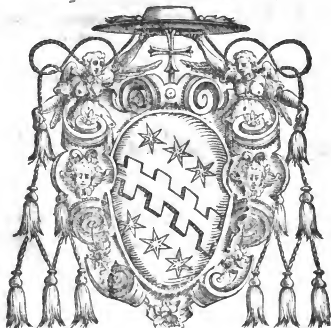
INSIGNIVM GESTORVM
S. ANTONINI
MARTYRIS
PLACENTIÆ TVTELARIS
ALIORVMQ. SANCTORVM, QVORVM
Sacra Pignora in eiuſdem Diui Martyris celeberrimo
Templo aſſeruantur,

Et pręcipuorum ipſius Templi ornamentorum, ac Priuilegiorum.

SERIES

Breuiter deſcripta, & ex veteribus monumentis deprompta

A PETRO MARIA CAMPO PLACENTINO
eiuſdem inſignis Templi Canonico.

PLACENTIAE, Apud Ioannem Bazachium, MDCIII.

Superiorum permiſſu.

AD ILLVSTRISSIMVM, ET AMPLISSIMVM S. R. E. CARDINALEM D. D. Petrum Aldobrandinum

IACOBI ANTONII TOVERARII.

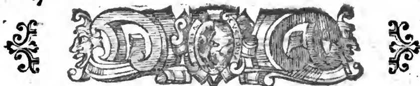

NTER Purpureos rutilas qui nomine Patres,
Quæ profert Campus, munera famæ PATER
Hîc ANTONINI decoratum sanguine Templum,
Cælicolûm cernes, donaq; Pontificum:
Imperium, Regnumq; capit breuis iste libellus,
Nobiliumq; vigent hîc monumenta virûm.
Clareat hinc igitur tanto mactatus honore
ALDOBRANDINIS clarior auspitijs.

AD PLACENTINOS CIVES EIVSDEM.

VAE latuère diu, vobis en ordine, CIVES,
Cælicolæ inuicti prisca trophæa patent.
Illius exiguo CAMPVS præconia campo
Muneribus sacris accumulata notat.
Clara nitent, magis ast, orbis dum splendor in ipsis
ALDOBRANDINI sidera sena micant.
Gaudeat his hilari generosa Placentia vultu,
Quæ tantis digna est laudibus vsq; frui.

IOANNIS BAPTISTAE MORI CLERICI PLACENTINI.

CCIPITE, ò CIVES, violas, & lilia, CAMPVS
Quæ spargit, campo munera digna suo.
Hic ANTONINI (nostræ qui præsidet Vrbi)
Abdita iam dudum facta notanda virent.
Inclytaq; Heroum veterum præconia florent,
Nec non Semideûm fortia gesta Ducum.
Istius ipse metes campo, næ CAMPE, laboris
Et famam, & laudem, clara trophæa, decus.

AD D. ANTONINVM PETRI BONACVRSII CREMON. CARMEN.

VAM tibi firma fides, pietasq; infida sequenti
Castra (nouum) quanta religione nites.
Tu media Europa, Thebæis ductus ab oris,
ANTONINE acer, clara trophæa refers.
Seduni, Antuates, animosaq; Gallia testes,
Victrices soliti sæpe videre manus.
Clarior at virtus fulsit, dum castra perosus
Infanda, Idolis reddere sacra negas.
Hinc cedens, Solymos, Asiam, & loca multa pererras.
Atq; iterum Trebiæ nota fluenta petis.
Pro CHRISTO cæsus, cælesti sede receptus,
Vrbe Placentina Templa dicata tenes.
Supplicis & Populi bonus audis vota, precesq;,
Fers & opem cunctis, auxilioq; iuuas.

PETRVS MARIA CAMPVS.

AD LECTOREM.

PVSCVLVM hoc ab eo cepiſſe exordium, quod in prima ſtatim fronte perſpicies, ne ante quæſo, demireris, Candide LECTOR, quàm quæcunq; hîc de Diui ANTONINI geſtis, noſtræq; Baſilicæ ſplendore, magnificentia, & amplitudine ex veteribus monumentis digeſta ſunt, planius cognoueris eſſe deprompta, & celebrata tantummodo, vt in publica Tabula proponerētur ad intimæ pietatis ardorem in eorum ipſorum mentibus, qui eandem ſacratiſsimam Baſilicam religionis ergô inuiſunt, vel excitandum, vel augendum: licèt aſsiduis poſtea piorum hominum precibus exoratus, ac victus facere minimè potuerim, quin etiam typis publicis eadem illa ad ver-

bum promulgarentur, cum ad maiorem Fidelium commoditatem, tum etiam ad Diui Martyris nostri nomen latius diffundendum. Ac, ne qua insuper à te ipso desiderari posse videatur libelli in primis nuncupatio, hunc quoque à me eidem Amplissimo, Illustrissimoque D. D. PETRO CARDINALI ALDOBRANDINO, cui longiorem Vitæ ipsius Sancti ANTONINI, totiusque martyrij, & inclytè gestorum narrationem Italica lingua editam libentissimè dicaui; iam simul dicatum, & consecratum esse scias, velim. VALE.

INSI-

INSIGNIVM GESTORVM S. ANTONINI MARTYRIS PLACENTIÆ TVTELARIS ALIORVMQVE SANCTORVM,

quorum Sacra Pignora in eiusdem D. Martyris celeberrimo Templo asseruantur,

Et præcipuorum ipsius Templi ornamentorum, ac Priuilegiorum

SERIES

Breuiter descripta, & ex veteribus monumentis deprompta,

A PETRO MARIA CAMPO Placentino eiusdem insignis Templi Canonico.

CIVIS, AMICE, ADVENA.

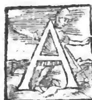

HAEC te operæ pretium esse tabula admonet, precibus DEO suppliciter fusis, mox vt hîc assistas, celeberrimiq; huius Templi antiquitatem, splendorem, Sanctorum Reliquias honorificè conditas, monumenta plurima, & præclara, insignis Collegij dignitatem, amplitudinem, priuilegiorum ornamenta legendo pernoscas. Nam haud dubiè, & delectationem ex antiquitatis cognitione percipies, & pietate affectus ipsam Basilicam Diui Martyris ANTONINI Placentiæ Patroni titulo miranda ex causa (vt intelliges) insignitam, sanctissimo corpore ditatam, patrocinij assiduitate munitam, memori saltem, ac religioso animi accessu sæpius, cupidiusque reuises.

8

Insignia Diui ANTONINI gesta glorioso Martyrij triumpho consummata.

ANTONINVS Apameæ ex nobilibus parentibus anno circiter ducentesimo, & septuagesimo humanæ salutis ortus, adolescens illustri Thebæorum legioni ascriptus, Duce glorioso MAVRITIO, militiæ operam dedit. Cum verò impius ille Maximianus Imperator, ducto in Galliam exercitu, in finibus Sedunorũ sacrificij causa constitisset, Christianaq; ipsa Thebæorum legio, ne pollueretur, à reliquis copijs illicò auulsa, nullis minis, nullisue terroribus incussis in castra ad Sathanicos ludos, & quàm maximè nefanda sacra redigi potuisset; primò decimus quisque ad supplicium tracti, postea reliqui ferè tam diro spectaculo à CHRISTI confessione minimè deterriti, irruente tyranni exercitu immanissimè trucidati. Ac licet ANTONINVS trini, vniusq; DEI cultu tuendo, idolorum adoratione respuenda, Saluatoris nostri fide astruenda, nullo inferior, nullo segnior pellicientem verborum lenitatem eludens, tormentorum sæuitiam contemnens, libentissimè sanguinem, vitamq; profudisset, vltrò ceruices daturus, vltrò pectus, lateraq; obiecturus; DEO tamen seruante, & ad maiora vocante inclytus miles, vnàq; alij perpauci illæsi, incolumesque inde euasêre; alij aliò iter contendentes. Ipse verò ANTONINVS multis peragratis regionibus Placentiam peruenit, vbi quàm plurimos, in primisq; Festũ Principem, ac ditissimum virum ab idolorum cultu ad Christianæ fidei religionem assidua diuinæ legis enunciatione traduxit. Atque haud ita multò post, adhibito sibi comite Ioanne Placentino Presbytero, in alias etiam orbis terræ partes, & præsertim in sanctissima Hierosoly-

morum

morum loca peregrinationem piè, ac religiosè suscepit. Verùm Ioanne ipso iam mortuo, & Capharnaum in Vrbe sacrarum literarum monumentis celebrata sepulto, Placentiam regressus, eodem adhuc sęuiente nefario Imperatore, cum CHRISTVM ardentius prædicare non desisteret, eiusq; fides ab infestis, ac insidiosis tyranni satellitibus variè tentata constantior permaneret; vltrò vir Sanctus in Agro Trabani obuiam factus, & ab eis correptus sęuissimè excruciatur; ad ripam demum subterfluentis Trebiæ abscisso ab ceruicibus capite martyrio feliciter coronatur 4. non. Iulij. Iã verò eius corpore à nefarijs hominibus in flumen ipsum Trebiam deiecto, sanguis cum in vnum coactus fluitaret, in vrceo diuina prouidentia per Angelos collectus vnà cum capite in nauicula mirabiliter imponitur: quæ item ab Angelis duobus in specie Aquilarum per idem flumen deducta ad Festi Principis domum applicuit Vrbi Placentinæ proximam, quæ nunc Templum S. MARIAE de Curtina vocatur. At Festus, Domino indicante, agnoscens venerandum ANTONINI caput sibi destinatum illud idem repetere hospitium, vnde olim diri Imperatoris metu Christianus miles adhuc inter mortales degens exclusus fuerat; illicò domum satis, vt fieri potuit, decenter exornat, sacras Reliquias excipit, reconditq; exosculans, & præ gaudio illacrymans. Sed & sanctum Diui Martyris corpus postridie diuino monitu repertum, & inde, vbi passus fuerat, (qui sanè locus millia passuum ferè quindecim ab Vrbe nostra distat) vndis sponte sua cedentibus, sublatum, in eandem domum maxima cum fidelium omnium lætitia deferendum curauit, multa interim mirabilia faciente DEO ad præclaras, & insignes ipsius Martyris exuuias. Procedente verò tempore hisce pignoribus adeò charis, adeò pretiosis à nostræ Religionis

hostibus

hostibus idem Festus metuens, qui vel in Corpora Sanctorum tumulis mandata in dies magis desæuirent, eà in puteum gratè, religiosèq; composita abdidit, quem hodie quoque contueri est in eadem S. MARIAE Ecclesia: quò maximè siccitatis temporibus Clerus, Populusque suppliciter procedentes ex perantiquo more puteum ipsum aperire consueuerunt, & inclyti Martyris deprecatione aridam terræ faciem opportuno imbre perfundi sæpissimè animaduertunt.

Eiusdem Diui venerabile corpus à Beato Sauino DEI monitu inuentum.

COMPLVRIBVS autem post annis, cum iam ipsum Patroni, & Martyris ANTONINI miraculis clari nomen apud Placentinos celeberrimum esset, ipsius verò sepulcrum adhuc ignotum delitesceret; hoc quoq; à B. SAVINO secundo huiusce Ciuitatis Episcopo (cuius gloriosè meminit S. GREGORIVS Papa in libro Dialogorum) diuina admonitione instructo, cum toto Clero, ac magna Populi veneratione effossa terra inuentum est; indeq; Martyris gloriosum corpus, & caput à corpore abscissum vnà cum vasculo recenti etiam tum sanguine pleno, perinde, ac si paulò ante fuisset infusus, Sanctus ille Præsul in hanc Basilicam Diuo VICTORI Martyri tunc consecratam transferre studebat, cum non sine miraculo gutta recentiotioris sanguinis è corpore emanans certissimum martyrij præbuit testimonium: quin etiam, cum vnus tantum ipse adesset Episcopus, sex alij incogniti Antistites ex improuiso affuerunt, qui Pontificio ipsi quoq; ornatu venerabiles Reliquias ab sese cohonestatas Nouembris Idibus summa cum religione condiderunt in tumulo S. VICTORIS primi Placentiæ Episcopi, & Confessoris, eiusdem ipsius

Basilicæ

Basilicæ conditoris, qui antea viuens inter cętera v irtutum insignia, etiam diuino spiritu afflatus prædixerat post suum obitum fore, vt maior se in eodem illo tumulo collocaretur. Quocirca eius ossa Martyri ANTONINO digniore loco repentè, omnibus, qui tum aderant, aspicientibus & stupentibus, concesso, in vrnæ suæ partem sese recepêre: ex quo etiam tempore hæc ipsamet Aedes S. ANTONINI Martyris cæpta est nuncupari. Quòd si quis huius Sancti vitam, martyrium, & miracula nosse velit, Petrum Natalem adeat, qui ea in Catalogo Sanctorum, licèt peranguste, describit lib. 8. cap. 133. Qui quidem non video, quamobrem eiusdem libri cap. 24. ea ipsa, quæ de mirabili Angelorum obsequio, & cymbæ appulsu memorata sunt, alteri eiusdem nominis Sancto Martyri attribuat, reclamantibus præsertim antiquis admodum huius Ecclesiæ manu exaratis Codicibus, & veteri Placentino Breuiario, in quibus hæc eadem, plurimaq; alia Diui Martyris inclytè gesta fusius explicantur, atque permultis depictis tabulis, vetustioribusque picturis, quæ tum hîc, tum alibi extant, magis, ac magis confirmantur. Quæ postea non inconcinnè celebrata Heroico carmine complexus est Franciscus Bernardinus Cypellarius in suo Panegyrico Diui ANTONINI Martyris, sapphico autem, adonioq; versu Federicus Scotus Comes, & Patritius Placentinus summatim refert in princ. lib. 5. carminum. Multa præterea huc pertinentia petant per otium, qui cupiunt, ex Commentarijs, quos Italica lingua eleganter conscriptos edidit Gulielmus Baldessanus à Carmagnola Theologus de sacra Thebæorum Historia.

Antiquissimæ Basilicæ extructio, & consecratio.

EXTRVCTA est autem, & consecrata hæc sancta, & insignis

insignis Basilica à S. VICTORE primo (vt diximus) nostræ Ciuitatis Episcopo in meridiana, vt iam visitur, plaga statim extra Vrbis murum; verum aucta Vrbe ipsam mœnibus inclusam Placentinus Populus ad maiorem simul DEI gloriam, ac Patroni sui honorem, ampliorem multò, & augustiorem fecit. Quam deinceps immani Barbarorum feritate sæpius combustam, ac penè dirutam sanctę memorię Sigefredus noster eo tempore Episcopus eius no-

minis secundus miro opere excitauit, & in hanc amplissimi Templi formam redegit, vt ex eius diplomate perspicuum habetur, anno Domini 1014. Atque eandem semel, ac iterùm instauratam Canonici ea parte, quæ Chorus vulgò dicitur, nouissimè adauxerunt anno 1562.

Fidelium donationes, priuilegiaq; , & prædia huic loco ab Imperatoribus, Regibusue attributa.

HANC porrò Basilicam varijs Fidelium munusculis ab initio ornatam fuisse planè significant multæ, & publicæ,

quæ

quæ in Tabulario, siue (vt hodie loquimur) in Archiuiō extant antiquissimæ donationum literę; sed vt ad summam gloriam eueheretur, amplioribus postea bonis, possessionibus, & prædijs attributis, ingentibus quoque thesauris (qui mox anno 1164. in Germaniā ab Arnaldo Barbauara Germano Placentiæ Prætore asportari fuēre) opulentis muneribus, & multis priuilegijs concessis, hanc ipsam valde ditarunt, auxeruntq; quondam Serenissimi Imperatores, & Reges, qui sua ita demum Regna plurimū propagari posse sibi persuadebant, si sacrarum Aedium tutores extitissent, earumq; prædia ex omni parte maioribus quotidie incrementis dilatassent. Quæ causa quoq; fuit CAROLO MAGNO illi sanctissimo Imperatori anno 774. cōmmandi vbique Episcopis, Canonicis, & Abbatibus veteres Ecclesiarum, ac Monasteriorum possessiones à Longobardis, alijsue ante concessas, & nouas eisdem attribuendi: qui quidem multa propterea illis ipsis temporibus huic etiam Tēplo donauit, vti patet ex eorum omnium confirmatione postea à Ludouico ipsius Caroli filio, eodemq; religiosissimo Imperatore obtenta imperij sui anno sexto, V. Cal. Maij, indictione 12. Quod item fecit Carolus Tertius cognomento Crassus Imperator, (cuius soror Angilberga Ludouici consanguinei sui Imperatoris coniux nobile S. Sixti in Vrbe nostra Fanum ædificauit, dotauitq;) qui in CHRISTI gratiam, Venerabilisq; Luituardi Episcopi Archicancellarij sui rogatu Templum hoc, Canonicos, & bona S. ANTONINI non solùm in fidem suam recepit, commendatissimaque habuit, sed etiam donationes, ac priuilegia omnia, quæcunq; fuerunt eisdem tam per proauum suum Carolum Magnum, quam per alios Augustissimos Cæsares, auum Ludouicum, D. Lotharium patruum, maximè verò per gloriosissimum, atq; inuictissimum Imperatorem

Ludoui-

Ludouicum consanguineum concessa benignè constabiliuit. Munera quoque, & omnes Regum Longobardorum Luitprandi, ac Desiderij ingentes donationes (quorum omnium diplomata simul cum tota Vrbe incendijs olim consumpta fuisse ipse testatus est) non inuitus comprobauit, & omnino corroborari voluit; permagna denique alia prædia pro Lotharij quondam benignissimi Regis, & Imperatoris manibus expiandis ita gloriosè, vt gratè addidit in Castellana, Solarolo, & alijs Placentinis pagis, de quibus in eodem Archiuio ad perpetuam rei memoriam tria habentur priuilegia publicis consignata monumentis, primum Papiæ datum, 5. Idus Maij, alterum item Papiæ Idibus Nouembris, tertium Placentiæ 5. Cal. Ianuarij indictione 14. anno Incarnationis Domini 881. imperij ipsius Caroli 1. regni in Francia 5. in Italia 2. Hugo etiam & Lotharius Italiæ Reges, Placentiæ cum essent, anno eiusdem Incarnationis Domini 943. Regni Hugonis 17. Lotharij 13. indictione prima, quæ, & quanta concesserint ex eorũ priuilegio dato 5. Idus Martij notissimũ est; memores nanque, & grati animæ aui sui Lotharij Imperatoris, cuius corpus in hac eadem Basilica humatum quiescere ipsi Reges perspicuè affirmarunt, libenter eleemosynę nomine, ac pro Lotharij, animarumq; suarum salute sortes duas (sic enim amplissima prædia appellabant) in Villis Gabiani, & Fabricæ condonarunt, aliam item in Flabiano adijcientes pro anima Petri cuiusdam strenuissimi militis, qui ob summam fidelitatem suam sub mœnibus Placentinę Vrbis interierat, in atrio eiusdem Basilicæ sepulti: præterea verò donationes omnes, & iura (id quod ante Hugo solus Papiæ 15. Cal. Maij anno 931. Sigefredi Placentiæ Episcopi, & Consiliarij sui precibus præstiterat) priuilegiaque omnia sacræ huic Aedi ab Imperatoribus Carolo, Lothario,

rio, cæterisq; Regibus, necnon ab alijs quibuſcunque religioſis, & DEVM piè timentibus viris collata, vel conferenda, rata omnino, & grata habuêre, atq; etiam ipſius Sacerdotum, & Cleri patrocinium ſtrenuè ſuſceperunt. Rogati pariter ipſimet Inuictiſſimi Reges à Boſone Placẽtino Præſule Archicancellario ſuo 17. Cal. Martij, 944. manſum (vt tunc ingentem fundum vocabant) in Ancharano eidem largiti ſunt Eccleſiæ. Otho Tertius itidem Auguſtiſſimus Imperator innumerabilibus alijs conceſſionibus ipſam decorauit, & ornamentis plurimis ditauit, vt planè conſtat ex eius publici priuilegij documento 14. Cal. Februarij, 997.

Diuerſæ Placentinorum Epiſcoporum donationes.

HANC verò tantam, tamq; magnificam liberalitatem, & eximiam Regum, ac Principum pietatem imitati complures ſanctæ Placentinæ Sedis Epiſcopi huic eidem loco plurima ſuæ Menſæ bona & iura gratiſſimè attribuerunt, vt de Sigulfi Epiſcopi iam olim donatione planius compertum eſt, anno 981. ac etiam de præcipua illa ſemper commemoranda, nunquam ſatis dignè commendata Sigefredi ſecundi beneficentia, qui poſt Templum à ſe (vt diximus) reſtitutum, & conſecratum 1014. tot, & tanta eidem prædia, tamque magnos redditus munificentiſſimè donauit, eiusq; Fabricæ (modò Coopertura m appellant ab honorifico plumbearum tegularum tecto, quo hæc vna apud nos Aedes decoratur) nominatim deſtinauit. Quæ omnia Petrus, Aigardus, Iuo, Guido, Dionyſius, Arduinus, Tedaldus, Arditio, Bernardus, & alij plurimi, qui ſucceſſerunt in Epiſcopatu, libentiſſimi omnes profectò confirmarunt, compluribusque alijs bonis de ſua menſa ſublatis conceſſiones Superiorum valde amplificarunt.

Priuile-

Priuilegia item plurima, & praclara Romanorum Pontificum.

HVC etiam accedit, quod Summi Romani Pontifices, quorum omnium priuilegia fideliter asseruantur, Innocentius, ac Cœlestinus Secundi, Eugenius Tertius, Adrianus Quartus, Alexander, Lucius, Vrbanus, Clemens, Cœlestinus, Innocentius, & Honorius Tertij, Gregorius Nonus, Innocentius, & Alexander Quarti, Innocentius Octauus, Iulius Secundus, Leo Decimus, Clemens Septimus, & alij permulti, quos longum est commemorare, Apostolicæ suæ auctoritatis dexteram hisce gratijs, hisce concessionibus tendentes, huius Collegij Præposito, & Canonicis præter alias prærogatiuas perpetuam donarunt iurisdictionem, & dominatum in multis Placentinis Ecclesijs, in primisq; in S. MARIAE de Curtina propè ipsam Basilicam ad Occidentem, præcipuè ob reuerentiam eiusdem S. Martyris nostri, cuius sacratissimo Corpore locus ille prius fuerat exornatus. In Ecclesia item Sancti ANTONINI loci Plectolarum nuncupati, quæ iam per eundem Dionysium Placentinum Episcopum pro S. Syri Templo Canonicis ipsis permissa fuerat. Tum in Aede Gragnani Sancti Michaelis appellata, quam item ab optimo olim Placentię Episcopo Arduino eius pręcipua in hoc Collegium pietate concessam legimus anno 1131. 4. Idus Maij indictione nona: quo quidem in loco Canonici facultate sibi per incolas, & habitatores facta ex publicis Petri Sauini Notarij tabulis 1217. Cal. Ianuarij Consules quotannis legere consueuerunt. Roncaliæ etiam (vbi tot leges ab antiquis Imperatoribus latas memoriæ proditum est) in Ecclesia S. Bartholomæi, quippe quæ per Canonicos ipsos in fundo iuris S. ANTONINI à fundamentis constructa sit anno circiter 1135. atque ibi quoque solebant à Canonicis Consules singulis annis eligi.

Hos insuper Canonicos supremi ipsi Pontifices alijs singularibus honoribus decorarunt, eis non solùm integram Præbendarum huius Ecclesiæ collationem reseruando, & conseruando; verùm etiam omnem confirmando iurisdictionem, ac plenam potestatem cum iure institutionis, correctionisq; in Plebe, sacris Aedibus, & Sacellis, siue (vt nunc aiunt) Capellis Burgi Vallistarri; quæ etiam eisdem præsente, assentienteq; Oberto Bobiensi Episcopo (quemadmodum ad ipsos Canonicos, non ad eius Ecclesiam spectare dicebantur) adiudicata fuisse publicis consignarunt documentis Ioannes Tabernarius ad Alcherij notarij schedam 8. Idus Iulij 1221. Gulielmus Cognus, & Petrus de Mezano 8. Idus Maij, & 7. Cal. Octobris 1222. In Burgi Aede, quæ ibi primum locum nunc obtinet, Archipresbytero, & Collegio ornata, per ipsos Burgenses titulo, & ad honorem S. Martyris ANTONINI condita 1226. 3. Cal. Aprilis ex probato Iacobi de Bardo notarij testimonio, Ansaldus de Carrio eo tempore hîc Præpositus solenni ritu Crucem immisit, fixitq; ad Orientem, quâ quidem antiqui Burgi murus continens erat. Statuta quoque, ac leges ad moderandos illorum Clericorum mores Collegium hoc sæpius, & præsertim 3. Idus Septembris 1340. sanciuit, ex publico Michaelis Mussi notarij documento.

Ad extremum mandarunt Sanctissimi Romani, quos proximè recensuimus, Pastores hanc ipsam Basilicam cum Clericis, ac rebus, & bonis omnibus etiam in posterum acquirendis, priuilegijsq;, & immunitatibus suis sub Apostolicæ sedis præsidio, & amplissima tutela sartã tectã perpetuò seruari, ab homine nemine perturbari, eorũq; possessiones, & prædia minimè auferri, seu ablata retineri, minui, decimarumue exactione grauari, nec alias vllas ipsis molestias inferri; sed integra, & illibata omnia eisdem

conser-

conseruari, ad quorum vsus necessarios omnino concessa esse testatum est.

Sanctorum Corpora, sacræq; Reliquiæ honorificè condita.

QVOD autem ad Sanctorũ Corpora attinet, quæ hîc sepulta sanctè veneramur, & colimus; in primis duo sub maximo Altari in vno, eodemq; tumulo honorificè sunt condita, scilicet anteriori parte Ossa, Corpusue ipsum S. Martyris ANTONINI Placentiæ Patroni: cuius martyrij Festus dies, atque solennis 4. nonas Iulij, Inuentionis autem Idibus Nouembris summa celebritate peragitur. In posteriori verò Corpus S. VICTORIS primi Placentiæ Episcopi, & Confessoris doctrina, & vitæ sanctitate olim conspicui, cuius etiam celeberrima Natalitia 7. Idus Decembris coluntur; quemadmodum & eiusdem huius Tẽpli anniuersaria Dedicationis dies 4. Idus eiusdem mensis Decembris celebratur. Hæc duo ipsorum Sanctorũ Corpora Fabio Cupallata Placentino Episcopo Laquedonensi recognita anno Domini 1562. maximaq; cum Cleri, ac Populi religione culta fuisse testantur Marci Antonij Ripaltæ Notarij, & nobilis Placentini Ciuis publica documẽta 15. 14. & 5. Calen. Decembris eiusdem anni 1562. confecta.

In eo etiam Altari subter lapidem magnum superiorem asseruantur nonnullæ S. IACOBI Apostoli Fratris Domini; Sanctorum item STEPHANI Protomartyris, LAVRENTII, SIMPLICII, & FAVSTINI, CHRISANTHI, & DARIAE, NEMESII, & LVCILLAE Martyrum, ac S. OPILII Confessoris Reliquiæ in plumbea, & decenti vrnula repositæ per Illustrissimum ac Reuerendiss. PHILIPPVM Segam olim Placentinum Episcopum, mox etiam S. R. E. Cardinalem

 ipso

ipso eiusdem Altaris consecrationis die, qui dies fuit 8. Idus Maij 1583. ex publica Francisci Tarauelli Fratini notarij chartula.

Sub proximo Altari Natalis Beatissimæ Virginis MARIÆ, quod etiam Sanctis Nicolao, Casto, & Desiderio dicatum est, ad dextrum cornu (id est Euangelij) principis Aræ extructo, Corpora Sanctorum CASTI, & DESIDERII Martyrum conquiescunt, multis iam abhinc sæculis eò translata, & condita, quæ nuper Illustrissimo, Reuerendissimoq; CLAVDIO Rangono Placentiæ Episcopo ibidem inuenta, & in plumbeo loculo honestius collocata sunt 8. Cal. Decembris 1599. duobus hac de re publicis extantibus monumentis eo die per optimos viros Antoninum Marescalcum, Dominicumq; Malchiodum Notarios conscriptis. Ex huius S. DESIDERII ossibus aliquas insignes particulas desumptas à Collegio hoc de S. Sedis Apostolicæ facultate, Vniuersitas, & homines Castrinoui Scriuiæ Dertonensis Diœcesis obtinuerunt anno Sanctissimi Iubilæi 1600. qui cum ipsum Sanctum vti Tutelarem, & Patronum colant, easdem ad suam Parochialem Sancti DESIDERII Ecclesiam tàm honorificè, quàm hilarè deferendas curarunt, binis item hac de re publicis tabulis apparentibus nobilis viri Ioan. Petri Dordoni notarij, alteris 3. Cal. alteris verò Cal. ipsis Decembribus eiusdem anni 1600. Passi sunt S. Martyres, CASTVS in Africa pro CHRISTI nomine multa, & grauia expertus supplicia, qui denique martyrium igne compleuit DESIDERIVS autem Lingoniensis Episcopus in Gallia (Honorio, & Theodosio Imperatoribus) qui cum plebem suam diutissimè obsessam ab exercitu Vandalorum impiè diuexari conspiceret, murum ipsum Vrbis conscendens, iracundiæ tyranni sæpius sese obiectans, gladio tandem obtruncatus

truncatus pro grege suo libenter, & alacriter mori non extimuit. Eorum quoq; sancta, & celebris memoria, licet alibi martyrij die coli videatur, CASTI scilicet XI, DESIDERII autem 10. Cal. Iunij, apud nos tamen vno, eodemq; die, pridie Cal. Octobris recolitur; quòd eo ipso fortasse die eadem Sanctorum Corpora sint hunc in locum aliàs illata.

Sub Altari præterea S. OPILII, olim S. Stephani, appellato, quod cernis ad læuam è Templo Occidentem versus egredientis, conquiescit Corpus S. OPILII Diaconi Confessoris Placentini ex nobili Ficianorum familia. Is sacræ illi Corporis Diui ANTONINI Martyris Inuentioni præsens Crucem Acolyti more ferebat, qui, vbi VICTORIS Episcopi ossa Martyri locum cedere inspexisset, repente commotus, & diuino calore succensus vitam deinceps virtutibus, & miraculis gloriosam sanctissimè degit: nihil enim aliud, nisi cœlestia eius animus meditabatur; tanto huiusce Templi desiderio tenebatur, vt fere nunquā discederet ieiunijs, & obsecrationibus hic DEO seruiens diu, noctuque: sæpissimè etiam totos dies ieiunus transigens, quæ pro reficiendis viribus mater illi mittebat, egenis libenti animo elargiebatur, cibo alio longè præstantiori, pia meditatione, & assidua sacrarum literarum lectione vsus. Aegrotos autem sanauit; Dæmones ex hominum corporibus eiecit, aliaque multa mirabiliter egit, quibus illius sanctitatem notam DEVS esse voluit: denique bonorum operum meritis cumulatus, cum etiam à MAVRO eximiæ sanctitatis Episcopo Placen. Diaconus factus fuisset, quieuit in Domino 4. Idus Octobris tota facie mirum in modum radiante, eiusq; corpore suauissimum odorem spirāte. Quo etiā die nos Sancti huius Natalitiam solennitatem celebramus, eiusdem verò Translationem 6. Idus

B 3 Maij,

Maij, quæ anno 1495. Fabricio Marliano tunc Placentiæ Episcopo summo honore peracta legitur ex publico Georgij Bilegni documento, & ex Sacrarij Codice accepti, & expensi illius temporis. S. GALASIVM natu minorem hic habuit germanum, cuius glorioso corpore Augustissima S. SAVINI Basilica mirificè illustratur.

Adsunt & aliæ complures certæ diuersorum Sanctorum Reliquiæ, quæ in elegantibus ad id comparatis thecis reconditæ solenni pompa præcipuis festis diebus exponuntur Populo venerandæ.

Adest item PARS Brachij cum manu, & digitis pueri ex SS. Martyribus Innocentibus ab Herode crudelissimo Rege interfectis, quæ in anniuersaria eorum solennitate à Fidelibus summa cum religione colitur.

Vna etiam ex SPINIS Coronæ D.N. IESV CHRISTI, quam in maiori Hebdomada post absolutum Matutinum 5. Feriæ per Vrbem amplissimo honore delatam nō modò Clerus huic Templo addictus cum albis funalibus, & choro Musicorum, sed etiam Populus frequens pia veneratione comitatur. Quam postmodum SPINAM in Altari propositam illis sacris diebus omnes assiduè inuisunt, & flexis genibus, lacrymisque profusis adorant. Huiusmodi autem Reliquiarum primas à Bartholomæo Cogno huius Ecclesiæ Canonico 6. Cal. Iunij 1376. alteras ab hæredibus Ioannis Surdi Placentini Vachiensis quondam Episcopi, hocq; ipso in Templo antea ad Præbendam de S. GEORGIO nuncupatam Canonici 5. Nonas Maij 1392. Collegium ipsum reuerenter excepit, vt clarissimis scriptis consignatam memoriam publicam habemus à Benedicto de Filijs Michaelibus, & Antonio Sariano tunc probatis notarijs Placentinis, & huius Ecclesiæ Collegij cancellarijs.

Placen-

Placentinorum Præsulum, Imperatorum, Regumue, & aliorum clarissimorum virorum ossa hic conquiescentia.

In hac eadem Aede nouissimam cælestis nuncij tubam expectant quindecim alia Reuerendissimorum Placentiæ olim Episcoporum corpora, nempe (vt refert Vmbertus Locatus Placentinus Balneoregiensis aliàs Episcopus in suo libro Chronicorum Placentiæ) Auiti, Placidi, Siluani, Ioannis, Seufredi, Syri, Vindemialis, Ioannis Secundi, Catharisini, Donini, Placentini, Ioannis Tertij, Andoardi, Thomæ, & Sigefredi Secundi. Hi quidem omnes post S. MAVRVM Tertium Ciuitatis Episcopum, cum Sanctæ Placentinæ Ecclesiæ multos annos præfuissent, eiq; cunctis in rebus maximè profuissent, è vita cedentes hac in Aede Diui Martyris, & Patroni alius alio religiosius humari voluerunt, in quam etiam, dum viuerent, Patres optimi, memores, & grati assiduā, admirandāq; pietatē præ se tulerant; quippe qui omnes in ea militares Duces, & nobilissimos quosque Ciuitatis, & suburbiorum viros magna tum religione tumulis mandatos perspexerant. Ipsorum postea præclaro exemplo Vicedominus Cossadocha, Hugo Pillulus, Rugerius Caccia, Petrus Coconatus, & alij, qui etiam Placentini omnes Episcopi fuerunt, anniuersarijs legatis eandem ipsam Ecclesiam non paucis condonarunt.

Hîc præterea quiescunt Ossa Luitprandi Regis Longobardorum, auctore eodem Locato, quæ, vt etiam acta Ciuitatis antiqua manu scripta testantur, ad gradum ipsum ianuæ alterius magnæ in vestibulo, siue (vt vulgò loquuntur) in Paradiso putantur esse condita, vbi magnus lapis oblongus proximis superioribus annis extabat.

Hîc deniq; sita sunt Ossa Lotharij quondam pietate celeberrimi Regis, & Imperatoris, qui filius fuit Lotharij pri-

mi, Caroliq; Magni pronepos. Cum enim Roma reuertens Placentiæ obijsset 8. Idus Augusti 869. humatum illum in hac ipsa Basilica plurimis ab ipso bonis donata fuisse certissimum est apud omnes probatos Historicos, in primisq; apud Robertum Gaguinum, Carolum Sigonium, & alios, præter grauissimum, quod supra habemus, testimonium Caroli Crassi Imperatoris, Hugonis, & Lotharij Regum in publicis ipsorum priuilegijs. Ex Placentinis quibusdam vetustissimis actis Lotharij Ossa in arca magna, tumuloue lapideo inuenta fuerunt anno Domini 1471. Iacobo Romano Præposito, quo etiam tempore Templi pauimentum constratum, sedesq; Chori per honorificas, & alteram campanam maiorem (anno post primam quadragesimo octauo) fabricatam accepimus.

Insignis Canonicorum, & collegij dignitas, beneficiorumq; ac beneficia obtinentium nuncupationes, & vocabula.

ECCLESIA hæc insignis, & collegiata, præter Cathedralem longè ante alias dignissima 15. Canonicorum numero, præterea Præposito, qui summum dignitatis gradum obtinet, perornatur. Hi rebus amplissimis aucti multis honoribus gaudent eius olim (vt notum est in Placentino Præsule deligendo habebant, ad maiorem loci amplitudinem, reuerentiamue Almutias (sic enim appellant pelles illas, quibus operam diuinis officijs dantes vtuntur) deferunt, & vti in dignitate constituti ex priuilegio Clementis VII. Pont. Max. vniuersæ Ciuitatis Placentinæ precibus concesso 11. Cal. Aprilis 1524. causas cognoscere, decidere, ac terminare possunt. Ipsorum autem antiquæ Canonicales quindecim Præbendæ, maior, de medio, & media de Gragnano, maior, & minor de Roncalia, vna de S.

Georgio,

Georgio, aliã de S. Damiano, reliquæ de Sùzano, Ralio, Bigonentio, Furnarina, Potentiano, Burgeto, Lugagnano, & de Valeria, veteribus vocabulis appellantur, omnes ex primis illis Fidelium, præcipuisq; Regum, Imperatorum, & Antistitum donationibus olim erectæ, & institutę; Quintadecima excepta, quam Petrus Cardinalis Dianus Placentinus, & hîc Præpositus (vt infra dicetur) erexit; exceptis item quibusdam alijs Præbendis in antiquarum inter se connexarum locum suffectis.

In eodem quoque Templo Mansionarij sex, Capellanique, vel Præbendarij tredecim adnumerantur, qui & ipsi ferentes Almutias longè dissimiles Ioannis Cardinalis Saluiati Placentiæ Legati concessu anno 1525. dies, noctesq; diuinis laudibus assiduè, & sanctè inseruiunt. Quorum quidem tres primæ Mansionariæ à Capitulo 1247. ex Innocentij IIII. rescripto prima scilicet de Gragnano, altera de Puteopagano, & tertia de Zeneureto, nuncupatæ; aliç quæ sequuntur, duæ ab Arduino, & Bernardo Placentinis Episcopis, & sexta à Hieronymo Mazzola Canonico constitutæ fuerunt: Prębendæ verò vndecim à sanctę recordationis Gregorio Decimo, de quo infra, nec non à Lantellino Odulano, Andrea Zuino, Gulielmo Spectino, Antonio Cossadocha, Manfredo Castignolo, Gulielmo Bagaroto, Romano de Groppodugario, Razone de Castronouo, Armano Nicello; & Ioanne Contino Placentinis omnibus, & huius Ecclesiæ Canonicis; aliæ (quę sunt octo aliquibus item annexis substitutæ) à laicis hominibus Ciuitatis, & populi Placentini erectæ.

Placentinorum omnium eximia, & singularis pietas ergà Diuum Martyrem Patronum.

Etenim ipsorum Ciuium gratissima semper, & pia memo-

memoria extitit erga Martyrem Patronum, & defensorem suum; propterea quòd huic etiam celeberrimæ eiusdem Basilicæ innumerabilia penè legata, plurimosuè anniuersarios redditus quocunq; tempore largiti sunt. Hinc quoque ad perpetuum, ac perennem ipsius Patroni honorem tot Altaria, tot Sacella per eos vbique extructa, Aedesque sacræ cõplures eius inclyto nomini dicatæ, & liberaliter dotatæ. Hinc Trabani loco, Macinessij, Montisalti, Bedoniæ, & Burgi Vallistarri quinq; præcipuæ Archipresbyterales Ecclesiæ conspiciuntur: in Agro item Plectolarum, Albarolæ. Castilioni, Corani, Ronchi, Vicomarini, Vairaschi, Nibiani, Fenocchieti, Insulæ sub Complano, Siluæ, & Ozolæ, alijsque partibus Placentinæ Diœcesis aliæ Parochiales omnes Diuo Martyri consecratæ. Hinc Castrum illud S. ANTONINI appellatum propè mirificam S. Augustini Basilicam a Ciuibus etiam erectum, quod cum nuper annis cesserit, ex Patrum nostrorum memoria nondum deletum est. Hinc deniquein ipso egregij Martyris anniuersario die festo, atque solenni, qui mense Iulij (vt ante diximus) celebratur, tantam videre est Placentini Populi lætitiam, vt omnes ordines, omnes ætates in Domino gestiant, exultent, & Sancti magnitudinem, quoad possint, ore, manu, precibus, & votis declarare conentur. Omnes enim gratiarum ergô ad sacrum hoc, & inuiolabile Asylum summa animi pietate, & religione conueniunt, in primisque maximi Templi amplissimum Collegium ad Vespertinas preces pridie Natalitia, Missam verò ipso Natalitiorum die solenniter decantandam, vnàq; Reuerendissimus Placentinus accedit Episcopus; qui quidem sacrum ipsum officium Pontificali habitu quandoque exornat, thurisque libram ex pio, ac perantiquo ritu, quemadmodum etiam Serenissimi Ducis Quæstor certam pecuniam, quotannis

defe-

deferendam curat : hoc idem faciunt & Illustris Ciuitas vniuersa, & singula Iurisperitorum, Physicorum, Notariorum Collegia, mercatorumque, & artium omniũ conuentus: cuncti præterea Ciues, qui pro Populi pace, & concordia, rerumque omnium abundantia, & copia certatim vndique confluunt ad sacrosanctas Diui Martyris omnium Patris, & Patroni Reliquias piè, & sanctè colendas, oblationesque Aedi, & Altaribus hisce gratissimè præstandas. Atque, vt sancta huiusmodi consuetudo perpetuò retineatur, & inuiolate obseruetur, antiquum Placentiæ Statutum in rubrica 32. lib. 1. omnes etiam Villas, & Castra Placentina ad illo die afferendum quasdam eleemosynas, & munera impellit; hac item de re in ipso Archiuio apparent Galeatij Vicecomitis, olim Virtutum Comitis, Mediolani Ducis, & Placentiæ Domini literæ Mediolani datę 14. Cal. Septembris 1391. vnà cum eius hac in Vrbe Prætoris Ludouici Vistarini publico edicto 6. Cal. Iunij 1392. proposito; & videri quoq; potest Francisci Sfortiæ similiter Mediolani Ducis, & Domini Placentiæ rescriptum Vigleuani concessum 13. Cal. Martias 1469. Adolescentes item omnes, quotquot in Placentinis gymnasijs studio humanitatis, ac literarum dant operam, militari pompa expediti in equis, eam ipsam Diui Militis, & Martyris ANTONINI præclaram solennitatem varijs, ac diuersis muneribus plurimùm augent: nec non orationibus sanè doctis, & ornatissimis, versibusque elegantissimis in publicum prolatis, eandem omnibus iucundissimam reddunt, & magnopere admirandam. Maiorum etiam morem festo illo die quondam fuisse constat ex veteribus gestis, vt cursoribus in stadio maximi pretij Ciuitas ipsa præmium proponeret; vnde Barnabam Vicecomitem præmium pretij florenorum auri 112. reportasse legimus anno 1372. Similiter in Inuentio-

ne

ne eiusdem Idibus Nouembris rerum omnium mercatum quendam publicum, & maximo conuentu celebrem in Vrbe habebant per dies quindecim ex Caroli Magni Imperatoris priuilegio, quod postea comprobatum est à Ludouico ipsius filio anno imperij 6. & à reliquis etiam Imperatoribus, præsertim à Carolo Crasso Imperatore optimo imperij sui anno 1. Idibus Nouembris Incarnationis Domini 881. indictione 14.

Exterarum etiam gentium sanè memorabilis religio, & obseruantia.

VERVM enimuerò in tantis Diui Martyris ANTONINI laudibus, atque Templi huius eximia dignitate, honoribusue explicandis, hoc loco illud non queo præterire, non tantùm apud nos celebrem esse clarissimi ipsius Martyris memoriam, sed in alias etiam Vrbes, & Orbis terrarum regiones longè eam, lateque diffusam summo in honore semper habitam. In Vrbibus enim Parma, Cremona, & alijs permultis: in loco Gualdinengo, & in Plebatu Fornoui Cremonensibus Castris: item in Diœcesibus Bobij ad locum Perducum, & Dertonæ in Pago S. ANTONINI appellato propè Mondondonum, Ciues illi, & incolæ tanti numinis participes iampridem effecti, propria huic Martyri Templa & ipsi condiderunt: in quibus etiam eidē Diuo singulis annis ipso die 4. nonas Iulij sacra solennia persoluentes summa celebritate lætantur, imperatisque Ferijs honestè exultant. Cremonæ autem ciues ipsi ea potissimùm ex causa, quod olim à Gallis Vrbe sua expulsi eodem die sese in libertatem vindicarint anno Domini 1522. cærea quoque dona sacratæ Martyri nostro Aedi, quæ ibi à Præposito custoditur, libenti animo & fidium, & tibiarum concentu deferentes, Sanctum Martyrem sibi Patronum

inter

inter alios suos, assiduis, gratisque vocibus enunciare non cessant, vt planissimè constat ex Decretis illius Ciuitatis, & ex carmine Camilli Becharæ Præpositi ad Amplissimos Cremonæ Decuriones de Diui ANTONINI Martyrio. Extant & in Regiensi territorio ad Quatuorcastella, item Capergnanicæ apud Cremenses Ciues, alijsque in Oppidis, & locis antiqua non minus, quàm religiosa sub nomine, & titulo huius Sancti Militis, & Martyris dicata Templa, licèt in illis ipsius anniuersarium diem 4. nonas Septẽbris celebrari contingat. In loco autem Barbiani curiæ Ciriani supra Vrbem Parmensem præclara etiam eidem Martyri memoria posita est, quemadmodum & in Oppido Varisio Mediolanensi Diœcesi subiecto, vbi piæ quædam sacræ Virgines admirabili vitæ instituto florentes, in perantiquo cœnobio, & Basilica S. ANTONINI nomine extructa, & consecrata propriam ipsius Martyris lectionem, quæ cum nostris penè ad verbum consentit, ex veteri Breuiario habent sanctæ Ecclesiæ Mediolanensis: quo vtroque in loco eiusdem Diui solennitas Idibus Nouembris (nempe ipso Inuentionis die) præcipuè agitatur.

Celeberrimi Templi dignitas, & amplitudo.

SED, vt redeamus ad nostra, neque illud silentio inuoluendum videtur, quòd, cum alicui militaria insignia Placentiæ olim conferenda essent, Imperatores, Regesue, aut Duces hac in ipsa Militis, & Patroni Aede id muneris, id dignitatis concedebant, vt de Manfredo Lando milite per Ducem Galeatium Vicecomitem creato tradit Locatus 1314. Quòd item Romani Pontifices in suis Apostolicis priuilegijs Templum hoc maximè honorabile, adeò colendum asseuerarunt, vt non alios, nisi dignos, idoneos, & eximia virtute insignes in ipso residere ministros decerent.

Quòd

Quòd denique eà de causa potissimùm ijdem illi Pontifices Maximi ex Illustrissimis S. R. E. Cardinalibus plures hoc in loco Canonicos quodam tempore constituendos, aliosue aliquando ex ipsis huius Ecclesiæ Canonicis ad Cardinalitiam, alios ad Episcopalem dignitatem euehendos, putarunt.

Gregorij Decimi Pontificis Maximi antea hìc Canonici inclytè gesta.

NEQVE verò illud omittendum censeo, quod admirabile quidem, sed tamen verissimum est de Maximo, & ita in terris Optimo, vt nunc in cœlis Beatissimo Pontifice GREGORIO DECIMO, cuius grata, & sancta recordatione mirum in modum animi nostri recreantur. Hic antea Tedaldus Vicecomes vocatus, Placentinus, S. ANTONINI Canonicus annos triginta, & amplius nuncupatam de Lugagnano Præbendam maximè obtinuit, vti ex publicis patet Notariorum documentis, id est, Guidonis de musso 8. Cal. Decembris 1239. Alberti de Viloe, Cal. Februarij 1246. ac Rubaldi de Atto 14. Cal. Ianuarij 1261. Nonis Ianuarij 1263. & itidem Calend. Ianuarij 1264. Eo interim spatio, vrgente graui, & infesta illa Friderici Imperatoris persecutione in Romanã Ecclesiam per Gregorium Nonum ad Franciæ, & Germaniæ Regna missus cum docto, egregioq; viro Iacobo de Pecoraria Placentino Cardinali, & Episcopo Prænestino, Apostolicæ Sedis Legato, multa in illis partibus præclarè gessit, vbi etiam recepit amplissimam Archidiaconatus Leodiensis dignitatẽ: Episcopatum verò Placentinum deferente postea Innocentio IIII. recusauit. Sed, cum vir esset summæ probitatis, & doctrinæ, pacisque amantissimus, defuncto Clemente IIII. Illustrissimi Patres post varias ipsorum per trien-

triennium ferè in Pontifice substituendo dissensiones, Viterbij tandem anno 1271. coniunctis sententijs, maximeq; consiliario, & auctore S. Bonaventura, eundem Tedaldum in Summum Pontificem elegerunt, quamuis in Syria voti causa tum agentem, nec illis omnibus Patribus cognitum; qui postea Gregorii nomine accepto, Romæ Pontificia corona insigniri se voluit. Ab eo in primis pace inter Venetos, & Genuenses composita, magnum illud Lugdunense Concilium generale habemus secundo Pontificatus anno celebratum. Quo quidem in Concilio Græcorum Ecclesia, præsente Philippo Franciæ, ac Paleologo ipsorum Gręcorum Imperatore in vnum cum Sancta Catholica Romana Christi Ecclesia decima tertia vice conuenit. Ibi quoque ad baptismum quidam Tar-

tari Principes perducti, Rodulfoq; Comite in Imperatorē delecto, & confirmato, plurima pro ritu Conclauis ad tollendas diuturnas Patrum discordias, pro Terræ Sanctæ subsidio,

subsidio, ac rebus alijs ad fidem, & Rempublicam Christianã, non minus rectè gubernandã, quã latius propagandam, maximè necessarijs Decreta sancita sunt; quorum Decretorum magna, & præcipua pars in Decretalium Sexto conscripta reperitur. Ibi præterea ab ipso Pontifice GREGORIO Cardinales creatos non ignoramus eundem S. BONAVENTVRAM Episcopum Albanensem ordinis Fratrum Minorum, Vicedominum de Vicedominis Placentinum sororis filium, eiusdem ordinis, Episcopum Prænestinum: Ioannem pariter Vicecomitem Placentinũ eius affinem, nec non Petrum de Tarantasio Gallum, & Petrũ Iuliani Lusitanum, probitate omnes, & doctrina prestantissimos viros: quorum postremi duo deinceps ad Petri soliũ euecti, Innocentius ille V. hic Ioannes XXI. sunt appellati. Demum absoluto Concilio, cum optimus, sapientissimusque Pastor è Gallia Romam rediret, in Etruriam transgressus Aretij 4. Idus Ianuarij 1275. sanctitate plenus, magno cum omnium luctu migrauit è vita. Eius Corpus in Aretina Ecclesia sepultum est, vbi iam multis miraculis fulget ex probata Historicorum omniũ relatione, & ex Chronicis Franciscanorum par. 2. lib. 2. cap. 7. & 11. & lib. 4. cap. 1. ac etiam ex S. ANTONINI Florentiæ Archiepiscopi verissimo testimonio in tertia Chronicorum parte tit. 20. cap. 2. Vt autem summæ erga hunc locum obseruantię suæ memoriam apud posteros diuturnam, & penè immortalem redderet, idem gloriosus Pontifex, nunquam satis dignè laudatus, cum adhuc esset in terris, sacram hanc Aedem maiorem in modum auxit, ornauitque tum sacris quibusdam indumentis, quæ maximè relata videbis in sacræ supellectilis libro Idibus Maij 1346. descripto per Ioannem de filijs Michaelibus notarium, tum etiam perpetua ab ipso erecta Præbenda, quæ Diui Papæ GREGORII dicitur,

tur, annexa modò Diaconali Mansionariæ de Puteo pagano, vt perspicuè docet egregij viri Ioannis Petri Dordoni Notarij publicum monumentum 12. Calen. Iulij 1601. confectum.

Azonis Præpositi, Cardinalis optimi commemoratio gratissima.

AZONEM addo S. ANTONINI Præpositum ab Innocentio Pontifice Secundo Diaconum, mox S. Anastasiæ Presbyterum Cardinalem creatum; quem nihilominus tamen Præposituram ipsam adhuc retinuisse, atq; hìc, quandiu in vita fuit, resedisse testantur non minus quàmplurimæ ipsius Cardinalis, & Præpositi locationes, quas Inuestituras dicimus, vnà cum Canonicis celebratæ, quæ in Archiuio ad perpetuam posteritatis memoriam extant, eiusq; manu subscriptæ, per Azonem, ac Obertum sacri Palatij notarios conscriptæ ab anno 1120. ad annum vsque 1140. quàm etiam plumbo consignatæ literæ ipsius Innocentij Papæ, quas ad Canonicos scripsit de morte eiusdem Azonis Cardinalis, & Præpositi in hæc verba.

INNOCENTIVS Episcopus seruus seruorum DEI Dilectis filijs Canonicis S. ANTONINI Placentiæ salutem, & Apostolicam benedictionem. De morte quidem carissimi filij nostri Azonis Presbyteri Cardinalis Præpositi vestri tantò amplius condolemus, quantò magis personam eius arctius amabamus, atque in ipsius obitu maiora S. R. E. et nobis obsequia sunt subtracta. Verùm, quia in causa huiusmodi vna nobis restat consolatio Saluatoris, Vniuersitatem vestram hortamur in Domino, quatenus in vnitate, & concordia persistatis, atque idoneam personam inuocata Spiritus Sancti gratia vobis in Præpositū eligatis, per cuius industriam ipsa Ecclesia DEO propitio rectè valeat gubernari, vosque sub eius regimine tàm spiritualiter, quàm temporaliter proficere valeatis: hoc scientes, quod personas & locum vestrum affectione paterna diligimus, & in quibus expedit, vobis consilium, & auxilium auxiliante Domino exhibebimus. Datum Romæ 5. nonas Octobris.

Pro cuius Azonis anima legatum illud habemus, quod idem Obertus Notarius à Ioanne Presbytero donatum 9. Cal. Martij 1141. testatum reliquit. Ab ipso autem Azone Cardinali eiusdem Innocentij iussu Basilicam Ferrariæ, quam Gulielmus Adelardus Ciuitatis Princeps ædificauerat, consecratam refert Carolus Sigonius anno 1135.

Petri Diani Canonici, deinde Præpositi, similiter Cardinalis, & Legati honorifica mentio.

PETRVM etiã Dianũ Placentinũ, qui primũ sacri huius loci Canonicus, deinde Præpositus extitit, ex certissimis scripturis publicis Gerardi, & Ricardi, Alberti de Trauazano, Alberti de Castello, Petri Sauini, & Ioannis de Monte pariter sacri Palatij Notariorum ab anno 1162. ad annum vsque 1186. Veronæ Cardinalem Diaconum S. Nicolai in carcere à Lucio III. Pont. 1184. & à Clemente III. Presbyterum S. Ceciliæ creatum 1188. inspicere est apud Onuphrium Panuinium, vbi de Cardinalibus agit.

De Decreto exemptionis Ciuitatis Placentinæ.

CVI quidem optimo, & præstanti viro quantum honoris deferre, quantamue gratiam in omne tempus habere debeat hic locus, imò tota Ciuitas, & Ecclesia ipsa Placentina, ex eo maximè diiudicari potest, quod, cum amplius septingentos nouem, ac viginti annos Metropoli Rauennæ olim addicti & obstricti essemus, ipse in hoc vnum incubuit, plurimumque laborauit, vt iam soluti, ac semel in veterem libertatem vindicati, eius ope, & opera exemptionis munere perpetuo frueremur, ex literis, quas de Decreto eiusdem exemptionis nostræ ab ipso Petro Cardinali Præposito scriptas inuenimus sub hac forma.

Vene-

Venerabili in CHRISTO Patri Tedaldo DEI gratia Episcopo Placentino, & Maioris Ecclesiæ, & S. ANTONINI Canonicis, & Archipresbytero, & Consortio Capellanorum, Petrus eadem gratia S. Nicolai in carcere Diaconus Cardinalis, & S. ANTONINI Præpositus Salutem in salutis auctore. Prudentiam vestram nosse volumus D. Gulielmum Rauennatem Archiepiscopum, virum vtiq; prouidum, discretum, ac literatum, & multis virtutibus præditum frequentissimam de Episcopo, Clero, & Populo Placentino deposuisse querelam, in cuius depositione assiduè perseuerat asserens Ecclesiam suam aduersus vos multis priuilegijs esse munitam, è contra asseuerans vos nullam omnino habere defensionem. Nos verò hæc audientes, & pro defensione nostræ Ciuitatis honoris solicitè vigilantes Registra Summorum Pontificum diligenti indagatione perquisiuimus, & in Registro Beatissimi Paschalis II. Decretum exemptionis Ciuitatis nostræ à iugo Rauennæ inuenimus, cuius Decreti tanta est auctoritas, quantum si esset priuilegium manu D. Papæ signatum, & bulla munitum, & Cardinalium subscriptione roboratum. Præfati Decreti verba sunt hæc, Anno Incarnationis Domini 1106. celebrauit Dominus Papa Paschalis Concilium &c. Hæc quidem vobis scribimus non consultantes, vt causam intretis, Sed vt ea in Archiuijs, & memoria habeatis, & posteris relinquatis, vt si fortè aliquando contigerit Ciuitatem nostram non posse declinare iudicium, præsentis Decreti beneficio vtatur, & priuilegio defendatur.

Alia item eiusdem Petri Diani Cardinalis facta memorabilia.

IDEM Petrus Cardinalis Dianus S. Romanæ Sedis in Lombardia Legatus cum esset, in Monasterio S. SAVINI, Cleri, consulum, & totius Placentini Populi rogatu electionem Arditionis in Episcopum Placentiæ factam confirmauit 5. Cal. Iulij 1192. postea nobilissimũ tapetem ab Henrico quondam Friderici Imperatoris filio receptum anno 1193. donasse fertur huic eidem Basilicæ; in qua etiam Canonicalem Præbendam XV. instituit, Grimerio

C 2 Placen-

Placentino Episcopo in suo diplomate Statuti de XV. Canonicorum numero editi id affirmante; quod idem planè confirmauit & Iacobus Bagarotus Capoaciæ Archidiaconus, ac S. ANTONINI Canonicus, qui olim 6. Calen. Octobris 1221. per publicum Gulielmi Cogni notarij documentum ad breuiaturas (vt ipsorum notariorum verbo vtar) Ioannis de Supercło eidem huic celeberrimo loco fundum in Rosoleto donauit pro anima Petri Cardinalis quondam auunculi sui, pro se, parentibusque suis, ad incrementum Præbendæ ab ipso Petro Cardinali erectæ.

Aliorum quoque Cardinalium, Episcoporum, ac Prælatorum, & nobilium virorum hoc in Templo olim Canonicorum celebris memoria.

ADDO præterea hîc Angelum Acciaiolum S. Laurentij in Damaso Cardinalem Florentię nuncupatum eandem ipsam de Lugagnano Præbẽdam obtinuisse ab anno 1375. vt aliam quoque de Suzano (quam priùs 1379. Thomas SS. Nerei, & Archillei Presbyter Cardinalis adeptus fuerat,) ab anno 1383. vsque ad 1403. Eodem etiam tempore F. Angelum de Anna Cardinalem de Laude illam de Potentiano, quam deinde habuit Cardinalis Bernardinus de Lunate Papiẽsis 1493. Alium item Bernardinum S. Crucis in Hierusalem Legatum à Latere illam de Burgeto 1502. quam etiam Petrus Cardinalis Rheginus S. Ciriaci in Thermis consecutus est anno 1507. Nec non similiter Ioannem Baptistam Cicadam S. Clementis Cardinalem Pręposituram ipsam obtinuisse 1555. Quòd si Episcopos, & Archiepiscopos quæras, intelligere licet hinc olim Bernardum Rondanam Placentinum Iurisconsultum Ecclesię huius Præpositum ad Archiepiscopatum Saldiuiensem; Ioannem Surdum (de cuius munere CHRISTI Coronæ SPINAM venisse supra demonstratum est) itidem Placentinum

centinum Præbendę de S. Georgio Canonicum ad Episcopatum Vachiensem per Vrbanum V. assumptos fuisse 1363. sic ante illos Albericum Vicecomitem 1294. Placentinum huius quoque Templi Canonicum ad S.Placentinā Sedē euectum. Deinceps verò Ioannem Mundanum Decretorum Doctorem, & Baptistam Bagarotum Placentinos hîc etiam Canonicos, nempe hunc ad illam de Furnarina 1503, & illum ad aliam de Rālio 1470 Bobiensi Ecclesiæ præfectos, & qui adhuc viuit, Ioannem Andream Calegarium Episcopum Britonoriensem ad eam de Potentiano Canonicum extitisse 1565. ad quorum etiam confirmationem non desunt, quæ videas, publica Notariorum monumenta præsertim Benedicti de Filijs Michaelibus 1362. 8. Idus Augusti, 1363. 11. Cal. Augusti, & 5. Idus Februarij, 1364. 4. Nonis Octobris, 1365. Nonis Aprilis 1366. 4. Nonis Martij, 1379. 11. & 7. Cal. Februarij, 1380. Cal. Martij, Antonij de Sariano 1388. 14. Cal. Februarij 1389. 17. Cal. Decembris, & 13. Calen. Martij, 1391. 3. Non. Decembris, Ioannis Iacobi Ritii 1482. Pridie Idus Septembris, Antonini Romignani 1493. 8. Cal. Februarii, 1502. Cal. Decembris, 1507. 3. Idus Octobris, & Cal. Martii, 1508. 4. Idus Nouembris, & Innocentii Nibii 1555. Pridie Calen. Ianuarii. Mitto autem breuitatis gratia quamplurimos alios Prælatos, innumerabiles Romanorum Pontificum, quos vocant Capellanos, familiares, cubicularios, sacri Palatii Auditores, & id genus alios, qui quondam Canonici, complures etiam Placentini non tam spectata generis dignitate, quàm præclaris moribus, & doctrina locum hunc apud omnes mirandum, memorabilem, celeberrimumque reddiderunt. Taceo Ioannem, Guidonem, Gulielmum, & alios familiæ à Porta Canonicos, nobiliores, & affines S. GERARDI à porta Placentini. Hic olim

Poten-

Potentiæ in Apulia (vnde nobiles ipsi Portæ cognomen etiam de Pulia deducunt) Episcopus multis virtutum, & miraculorũ signis adeò claruit, vt à Callisto Pontifice II. in

Sanctorum numerum deinceps relatus apud illos Populos honorificè colatur, eiusque dies festus solennis ibi 3. Cal. Nouembris quotannis celebretur. Nihil dicam de Grimerio, & Bonifacio Vicecomitibus Canonicis 1268. & 1297. ipsius B. Papæ GREGORII DECIMI propinquis, & necessariis. Nihil de Philippo Vicedomino Vicedomini Cardinalis Prænestini nepote, qui, cùm Senonensis Ecclesiæ Canonicus esset, in Præpositum S. ANTONINI electus fuit 1275. nihil de Landulfo Iulano Alexandri IIII. Pontificis consanguineo, & scriptore 1260 Canonico: nihil denique de Alberto, Oberto, ac Ioanne Dianis Petro quondam Cardinali Præposito coniunctis pariter Placentinis, hîcq; Canonicis 1175. 1194. & 1253.

Indulgentiarum munera, & concessiones perpetuæ.

QVO verò maiori religione, ac animi pietate Fideles ad hunc

hunc locũ verè sanctum, verè DEO dicatum sæpius inuisendum promptiores fierent, Omnibus quidem ipsum piè Visitantibus in S. Martyris ANTONINI Vigilia, & solenni die Septem annorum INDVLGENTIAM perpetuis duraturam temporibus concessit Iulius II. anno 1512. 4. Nonas Augusti. Similiter eodem die mille annos Indulgentiæ, & alijs temporibus centum Leo X. anno 1513. 11. Cal. Augusti; præter alias Clementis VII. aliorumque Pontificum, maximas, & diuersas largitiones, quæ in libro Priuilegiorum huius Templi descriptæ reperiuntur. CLEMENS quoq; VIII. quem hodie Summum Pontificem summa & animi vigilantia, & rerum prosperitate pro DEI Ecclesia dies, noctesque laborantem habemus, & admiramur, eandem sacram hanc Aedem per quinquennium in Feria 5. Cœnæ Domini, & in festis Natalitijs diebus Sanctorum ANTONINI, & OPILII, Septem annorum, & totidem Quadragenarum munere cumulauit anno 1602. 9. Calend. Iunii, vt ex eius diplomate videre est, cuius illustre proœmium non esse hic omittendum censui, cum maximè ad rem nostram faciat sub his verbis.

CLEMENS Papa VIII. Vniuersis CHRISTI Fidelibus præsentes literas inspecturis Salutem, & Apostolicam benedictionem.

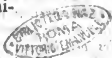
Ad augendam fidelium religionem ac deuotionem, per quas eorundem salus æterna comparatur, cælestibus Ecclesiæ donis propositis Fideles ipsos libenter inuitamus. Sanè cum, sicut accepimus, Ecclesia Collegiata S. ANTONINI Placentiæ, quæ in ea Ciuitate valde insignis, & post Cathedralem alijs dignior existit, sacris præsertim eiusdem S. ANTONINI Martyris ex gloriosa militum Thebæorum legione Placentiæ Patroni, & defensoris, nec non Sanctorum CASTI, & DESIDERII Martyrum, ac S. VICTORIS primi ipsius Ciuitatis Episcopi & Confessoris ac S. OPILII Diaconi Placentini & Confessoris corporibus ibidem quiescentibus decorata existat. Vnaque ex SPINIS Coronæ Domini nostri IESV CHRISTI ac parte Brachij cum manu

nu, & digitis pueri ex Sanctis Martyribus Innocentibus ab Herode crudelissimo Rege interfectis similiter, vt piè creditur, ornata refulgeat. Nos, vt de cætero Ecclesia prædicta in maiori veneratione habeatur, & CHRISTI Fideles eò libentius deuotionis causa ad illam accedant, quò ex hoc cælestis gratiæ donis prædictis vberius se conspexerint esse refectos, de omnipotentis DEI misericordia &c.

Visitantibus verò Altare maximum 8. Idus Maii, quo die illud dedicatum, & consecratum est, 40. dies Indulgentiæ singulis annis donauit Illustrissimus Cardinalis PHILIPPVS Sega tunc Placentiæ Episcopus 1583.

His igitur, LECTOR, intellectis huic sanctę & venerandæ Basilicę etiam atque etiam gratulare, talem, ac tantam ipsius dignitatem extolle; DEVM OPTIMVM MAXIMVM in Sanctis suis mirabilem suppliciter, assidueque roga, vt quorum maximè gloriam hinc admiraris, plurimas, ac prętantissimas eorum actiones rectè consulendo, fortiter sustinendo, iustè, & piè viuendo, tibi etiam felicissimè persequi, & imitari concedat.

Vale in Domino.

Conceditur, vt publicetur, ac imprimatur.
Fr. Bonif. de Vigleuano Inquisitor Placentiæ.
Ceccolinus Margarutius Vicarius Generalis.

